

УДК 332.1 : 339.976 (477) (476)

Ю. О. Цибульська

молодший науковий співробітник
сектору проблем транскордонного співробітництва,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І.Долішнього НАН України», м. Львів

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Розглянуто особливості соціально-економічного розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону. Акцентовано увагу на інституційно-правовій основі його розвитку та фундаменті співпраці суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва. Проаналізовано співпрацю України та Білорусі на державному та регіональному рівні, зокрема в рамках єврорегіонів, програм транскордонного співробітництва, в напрямку формування транскордонних кластерів та розробки спільних стратегій. Наведено особливості національного законодавства обох країн, яке регулює транскордонне співробітництво та узагальнено врахування прикордонного розташування у стратегічних документах прикордонних регіонів. Виявлено основні перешкоди для розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону та транскордонного співробітництва. Запропоновано стратегічні напрямки розвитку транскордонного регіону.

Ключові слова: українсько-білоруський транскордонний регіон; транскордонне співробітництво; соціально-економічний розвиток.

Tsybulska Y. INSTITUTIONAL AND LEGAL FRAMEWORK OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINIAN-BELARUSIAN CROSS-BORDER REGION

Perticularities of socio and economic development of the Ukrainian-Belarusian cross-border region are outlined. Special attention is payed to the institutional and legal framework of its development and the basis of cooperation between subjects and participants of cross-border cooperation. Cooperation of Ukraine and Belarus at the national and regional levels is analyzed, particularly within the euroregions, cross-border cooperation programs as well as for the cross-border clusters' formation and of joint strategies development. The peculiarities of the national legislation of both countries which regulates cross-border cooperation and generalized consideration in strategic documents of border are outlined. The main obstacles for the development of the Belarusian-Ukrainian cross-border region and cross-border cooperation are identified as well as strategic directions of cross-border region development are proposed.

Key words: Ukrainian-Belarusian cross-border region, cross-border cooperation, socio-economic development.

Одним з пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва України в контексті інтенсифікації глобалізаційних процесів залишається налагодження стабільної та ефективної співпраці з державами-сусідами. Поглиблення співпраці з цими країнами посилюється як наявністю спільних кордонів та потребою у вирішенні численних питань, пов'язаних з правовим регулюванням процедур перетину кордону, необхідністю його відповідного облаштування тощо, так і значно глибшими факторами - історичною та культурною спорідненістю. З-поміж країн-сусідів важливим партнером є Республіка Білорусь.

Основними факторами, що обумовлюють співпрацю між Україною і Білорусією та окремими регіонами в межах українсько-білоруського транскордонного простору є налагоджені коопераційні та технологічні зв'язки у багатьох галузях промисловості і транспортних системах, значний потенціал торговельних відносин, євроінтеграційні настрої у обох країн, а також спільна участь у численних культурних, економічних проектах. Внаслідок цього особливої ваги набуває питання налагодження більш взаємоузгодженої і ефективної співпраці, координації дій місцевої влади та громадського сектору з обох сторін кордону в

межах цього транскордонного регіону з метою забезпечення конкурентоспроможності території.

Різні аспекти дослідження розвитку українсько-білоруського транскордонного співробітництва знаходили своє відображення у наукових працях вітчизняних вчених: Г. Підгрушного, Ю. Качаєва, Л. Артеменка, С. Макєєва, І. Міцюка та ін. Окрім того, в рамках виконання науково-дослідної теми «Транскордонна конвергенція конкурентоспроможності регіонів» протягом 2009-2011 рр. сектором проблем транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», з-поміж іншого, за участю автора, здійснювався аналіз економічного розвитку прикордонних регіонів українсько-білоруського транскордонного регіону та їх конвергенції, а також вивчалися механізми підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів в умовах транскордонного співробітництва. Враховуючи зміни в політичній ситуації в обох країнах-сусідах та євроінтеграційні кроки України особливої актуальності набуває новий погляд на тенденції розвитку українсько-білоруських відносин у транскордонному просторі.

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Метою даної статті є виявлення перешкод транскордонного співробітництва в межах українсько-білоруського транскордонного регіону та пошук стратегічних напрямів розвитку транскордонного регіону. Досягнення поставленої мети відбуватиметься шляхом дослідження соціально-економічного розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону та інституційно-правової основи транскордонного співробітництва в його рамках.

Сумарна площа українсько-білоруського транскордонного регіону становить 203 175 км², протяжність кордону - 975,2 км, у тому числі річкова - 325,9 км. Тобто він є на другому місці за величиною після українсько-російського.

При цьому зі сторони України у транскордонний регіон входять: Волинська (20 143 км²), Рівненська (20 047 км²), Житомирська (29 832 км²), Київська (28 131 км²) та Чернігівська (31 865 км²) області, а зі сторони Республіки Білорусь: Брестська (32 800 км²) та Гомельська (40 400 км²) області.

Чисельність населення українсько-білоруського транскордонного регіону – 9083,8 тис. осіб (станом на початок 2013 року). У всіх областях цього регіону спостерігаються схожі тенденції в розподілі населення - чисельність міського населення зростає, однак переважаючим тут і надалі залишається сільське розселення. Щільність населення у транскордонному регіоні становить близько 45 осіб на км² і в українських областях вона є дещо більшою (табл.1).

Таблиця 1

Чисельність та щільність населення в українсько-білоруському транскордонному регіоні станом на 1 січня 2013 року

Області	Показники	Чисельність населення, осіб	Щільність населення, осіб/км ²
Україна			
Волинська область		1040600	52
Житомирська область		1156900	58
Рівненська область		1268900	43
Київська область		1722100	61
Чернігівська область		1077800	34
Білорусь			
Брестська область		1 388 500	42
Гомельська область		1 425 600	35

Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України та Національного комітету статистики Республіки Білорусь

Валовий внутрішній продукт (ВВП) на особу в прикордонних областях України на 45% менший ніж у сусідніх областях Білорусії. Виняток становить лише Київська область, де цей показник у 2013 році становив 6495,45 млн.євро, що складає 3771,82 євро на особу. У прикордонних регіонах Республіки Білорусь у цьому році ВВП на особу становив 3749,75

євро у Брестській і 4371,81 євро у Гомельській (рис.1.). Найнижчим цей показник був у Рівненській області - 1792,26 євро на особу. Слід зазначити, що ВВП на особу у прикордонних регіонах як України, так і Республіки Білорусь є більш ніж на 40% нижчий за його середнє значення загалом по країнах.

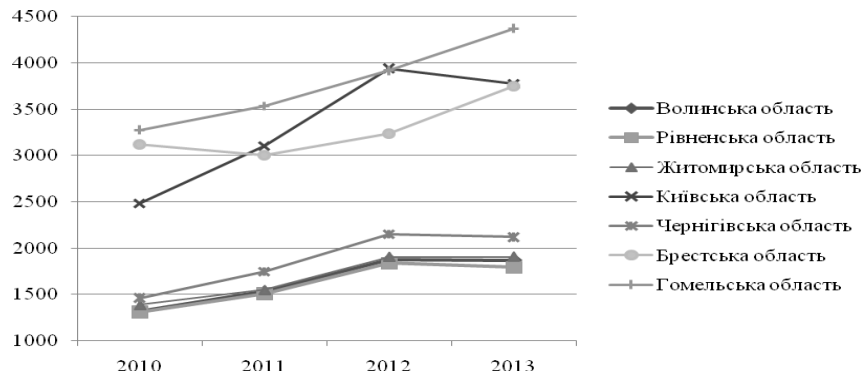

Рис.1. ВВП на особу в українсько-білоруському транскордонному регіоні, євро

Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України та Національного комітету статистики Республіки Білорусь

Протягом 2010-2013 рр. рівень офіційно зареєстрованого безробіття в Україні був значно вищим за його значення у Республіці Білорусь. Так, станом на 2013 рік він знаходився у діапазоні від 6,1% - у Київській області до 9% - у Рівненській, у той час коли у Брестській і Гомельській середній рівень безробіття становив 0,7%.

Середньомісячна заробітна плата у білоруських областях перевищує відповідні показники в українських областях на 66%. У 2013 році в Україні вона коливалась у межах від 235 євро (Чернігівська область) до 315 євро (Київська область), а у Білорусі становила 376 і 408 євро у Брестській і Гомельській областях, відповідно. Всі області, що входять у транскордонний регіон є достатньо потужними промисловими центрами, однак українські області позиціонуються більше як сільськогосподарські та аграрно-промислові регіони.

Спостерігається стабільне зростання залучення прямих іноземних інвестицій у всіх областях транскордонного регіону (табл.2), хоча і їх частка у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку країни є досить незначною. У галузевому вимірі їх структура у обох країнах має спільні риси. Так, найбільший обсяг іноземних інвестицій спрямовується у транспортну сферу, харчову промисловість, торгівлю та громадське харчування. Слід зазначити, що суттєвими є диспропорції у рівнях надходження прямих іноземних інвестицій в областях України. Третина усіх прямих іноземних інвестицій надходить до м. Києва, а майже 55% усіх іноземних інвестицій спрямовується лише до 5-и областей, з-поміж яких до складу українсько-білоруського транскордонного регіону входить лише Київська область.

Тенденцією до постійного зростання характеризуються обсяги взаємного інвестування Білорусії та України. Так, наприклад, у 2013 році обсяг

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

українських інвестицій у білоруську економіку становив близько 71 млн. доларів США, а білоруські суб'єкти господарської діяльності інвестували в українську економіку 43,9 млн. дол. США, що майже вдвічі більше у порівнянні з 2011 роком [6].

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції у прикордонні регіони та їх частка у загальному обсязі по країні

	2010		2011		2012		2013	
	млн. доларів США	%	млн. доларів США	%	млн. доларів США	%	млн. доларів США	%
Республіка Білорусь	5569,4	100	13248	100	10358,4	100	11083,4	100
Брестська	52,4	0,94	103,9	0,78	127,9	1,23	147,6	1,33
Гомельська	68,6	1,23	210,4	1,59	184,3	1,78	319,4	2,88
Україна	39175,7	100	43836,8	100	48991,4	100	53679,3	100
Волинська	332,4	0,85	218,6	0,50	291,4	0,59	380,5	0,71
Рівненська	307,6	0,79	309,2	0,71	280,4	0,57	298,8	0,56
Житомирська	238,1	0,61	258,1	0,59	337,7	0,69	362,8	0,68
Київська	1525,5	3,89	1611,1	3,68	1751,7	3,58	1835,2	3,42
Чернігівська	88,8	0,23	94,9	0,22	100,9	0,21	105	0,20

Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України та Національного комітету статистики Республіки Білорусь

На даний час у межах українсько-білоруського транскордонного регіону функціонує 27 пунктів пропуску (14 міжнародних, 5 міждержавних та 8 місцевих) і 6 міжнародних пунктів контролю, з яких у: Чернігівській області – 8 пунктів пропуску та 2 пункти контролю; Київській області – 1 пункт пропуску; Житомирській області – 3 пункти пропуску і 2 пункти контролю; Рівненській області – 5 пунктів пропуску і 1 пункт контролю; Волинській області – 8 пунктів пропуску і 1 пункт контролю [4]. Середня відстань між ними становить 52 км, що вдвічі більше за європейські норми (20-30 км).

З 2010 року в шести прикордонних районах Гомельської (Добрушському, Гомельському, Лоевському, Городнянському, Чернігівському, Ріпкінському районах) та Чернігівській області функціонує транскордонний кластер агроекотуризму «Дніпро». Він об'єднує в партнерську мережу агроекосадиби прикордонних районів, фермерські господарства, сільські ради, суб'єкти малого та середнього бізнесу, туристичні фірми, університети, загальноосвітні сільські школи, заклади культури тощо.

Підґрунтям для транскордонного співробітництва у межах українсько-білоруського транскордонного регіону є співпраця між Україною і Республікою Білорусь на міжнародній арені. Так, держави співпрацюють в рамках ООН, ОБСЄ, СНГ, ЦСІ. Між країнами підписано більш ніж 200 двохсторонніх договірно-правових документів, з яких 100 міждержавних і міждержавних, а також 105 міжвідомчих [2]. Половина всіх угод стосується співпраці у економічній сфері. Основним документом, на якому базується співпраця двох країн є Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь, підписаний 17 липня 1995 року. З позиції транскордонного

співробітництва основними договірно-правовими документами можна вважати такі:

1. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Білорусь про порядок перетинання українсько-білоруського державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах від 12.12.1998.

2. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво прикордонних областей України та Республіки Білорусь від 12.05.1997.

3. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Білорусь про затвердження Положення про демаркацію державного кордону між Україною і Республікою Білорусь від 30.07.2014.

З-поміж останніх договірно-правових документів, які впливають на розвиток українсько-білоруського транскордонного регіону та транскордонного співробітництва в його межах, слід відзначити такі угоди, підписані між Україною та Білорусією: Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про порядок перетину українсько-білоруського державного кордону жителями Рокитнівського району Рівненської області України і Столинського району Брестської області Республіки Білорусь від 01.07.2015; Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про міжрегіональне та прикордонне співробітництво від 14.11.2013; Угода між Міністерством екології та природних ресурсів України та Міністерством природних ресурсів і охорони навколишнього середовища Республіки Білорусь про співробітництво у сфері охорони та сталого використання транскордонних природоохоронних територій та інші.

Національна законодавча база Білорусі та України в регламентації міжрегіонального та транскордонного співробітництва суттєво відрізняється, як на рівні законів, так і підзаконних актів. Так, в Україні діє Закон «Про транскордонне співробітництво», в якому визначені основні поняття транскордонного співробітництва та, зокрема, напрямки розвитку єврорегіонів, тоді як у Білорусі спеціальний закон відсутній. Основні напрямки розвитку транскордонного співробітництва, у тому числі і щодо розвитку єврорегіонів, згадуються у Законі Республіки Білорусь №60-3 «Про затвердження основних напрямів внутрішньої та зовнішньої політики Республіки Білорусь» від 14 листопада 2005 року.

Огляд стратегічних документів обох країн, які регулюють регіональний розвиток, в контексті ролі транскордонного співробітництва у забезпеченні розвитку регіонів та їх конкурентоспроможності, показує різницю у підходах України і Білорусі. Так, у Білорусі у жодному з стратегічних документів, що регламентують соціально-економічний розвиток регіонів (Національна стратегія сталого соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період до 2020 р., Основні напрями соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на 2006–2015 роки, Програма соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на 2011 – 2015 роки),

транскордонне співробітництво як пріоритет не виділявся, однак у них тою чи іншою мірою наголошувалось на особливостях прикордонних територій. При цьому у «Національній стратегії сталого соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період до 2020 року» [3] прикордонні регіони розглядаються на рівні з проблемними та депресивними регіонами (зокрема територіями, забрудненими внаслідок катастрофи на ЧАЕС).

Водночас в Україні головним документом, що визначає регіональну політику є Державна стратегія регіонального розвитку України, у якій розвиток транскордонного співробітництва зазначається з-поміж основних завдань за двома стратегічними цілями. Крім того, одним з інструментів реалізації Стратегії є державні програми розвитку транскордонного співробітництва, які передбачають консолідацію зусиль, спрямованих на сприяння розвитку єврорегіонів, ліквідацію інфраструктурних та адміністративних бар'єрів для активізації співпраці прикордонних територій, провадження спільної діяльності у сфері малого та середнього бізнесу, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, розбудову їх виробничої та соціальної інфраструктури [1].

Впродовж останніх років відбувається активізація транскордонного співробітництва в межах українсько-білоруського транскордонного регіону. Метою такої співпраці є розвиток взаємовигідної економічної співпраці у соціальній, культурній, науковій, екологічній сферах, попередження надзвичайних ситуацій через функціонування єврорегіонів і участь у програмах Європейського Союзу (Інструменти сусідства та партнерства «Польща-Білорусь-Україна» та програмі «Східного партнерства»).

Однак, слід зауважити, що така активізація пов'язана, насамперед, з активністю органів влади, можливостями залучення коштів за різноманітними програмами, а не покращенням безпосередніх контактів між людьми. Наприклад, з ініціативи Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України у складі українсько-білоруської змішаної міжвідомчої комісії з розвитку торгово-економічного співробітництва ще у 2009 році був створений підкомітет з транскордонного співробітництва. З того часу напрацьовано ряд угод з транскордонного співробітництва, у тому числі про прикордонну торгівлю і ярмаркову діяльність.

В рамках єврорегіонів «Буг» і «Дніпро» було реалізовано значну кількість проектів за різноманітними міжнародними програмами, однак учасниками більшості із них були представники білорусько-польського і українсько-польського транскордонних регіонів. Діяльність обох єврорегіонів, що функціонують в межах українсько-білоруського транскордонного регіону націлена насамперед на сприяння розширенню контактів між жителями прикордонних територій, попередження та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, розвиток співробітництва між установами, організаціями та

суб'єктами господарської діяльності у всіх сферах функціонування прикордонних територій тощо.

Між органами місцевої влади українсько-білоруського транскордонного регіону підписано більш ніж 50 угод про співпрацю. Більшість з них створюють умови для торговельно-економічного, науково-технічного і культурного співробітництва регіонів, а частина угод стосується безпосередньо спільного вирішення проблем транскордонного регіону.

З-поміж них можна виділити угоди щодо створення різних форм транскордонного співробітництва (наприклад, Угода про створення Польсько-білорусько-українського транскордонного туристичного кластеру (31.10.2014 р.), Угода про створення транскордонного об'єднання «Єврорегіон «Буг» від 29.09.1995 тощо) та угоди щодо вирішення екологічних питань та подолання наслідків надзвичайних ситуацій (наприклад, Угода між Волинською обласною державною адміністрацією та Брестським обласним виконавчим комітетом про умови експлуатації Білозерської системи водопостачання Дніпро-Бузького каналу від 02.10.2003, Угода про спільне використання і охорону транскордонних водних об'єктів).

З 2012 року місцевими органами влади українських, польських та білоруських прикордонних територій піднімалось питання розробки спільної «Стратегії транскордонного співробітництва Люблінського воєводства та Волинської області, Львівської області та Брестської області на 2014-2020 роки». В 2013 році було розроблено відповідний проект, а на початку 2015 року було підписано спільну Декларацію про реалізацію «Стратегії транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Волинської області та Львівської області і Брестської області на 2014-2020 роки». Стратегічними цілями в Стратегії визначено питання економіки, транспорту та прикордонної інфраструктури (в тому числі пунктів перетину кордону), проблеми природокористування, екології, культури та туризму, а також освіти і науки. Всього у Стратегії наведено 40 стратегічних проектів, які є важливими з точки зору розвитку транскордонної співпраці [7].

В основних стратегічних документах регіонального розвитку кожної з областей, що входить у транскордонний регіон, спостерігається схоже бачення ролі транскордонного співробітництва та його активізації.

З білоруської сторони, так як і у випадку з державними стратегічними документами, у нових Стратегіях сталого розвитку областей та попередніх регіональних Програмах розвитку не виділяють транскордонного співробітництва як окремого пріоритету. У Програмах розвитку Брестської та Гомельської області до 2015 року про суміжні області з іншого боку кордону згадується лише при акцентуванні на важливості подолання негативних наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС, забезпечення радіаційної безпеки, соціального та медичного захисту тощо. Нові Стратегії сталого розвитку Брестської та Гомельської областей

Республіки Білорусь на 2016-2025 роки, хоча і розроблялись за цілком новим підходом із залученням національних та міжнародних експертів та врахуванням думки регіональної громадськості та представників бізнес-спільноти (через он-лайн анкетування) в рамках виконання проекту «Підтримка регіонального та місцевого розвитку регіонів Республіки Білорусь» (EuropeAid/133399/C/SER/BY) [3], також не враховують сусідство з регіонами України. Про використання транскордонних ефектів в цілому наголошується лише в туристичній та транзитній сферах, а також розбудові інфраструктури.

Стратегії регіонального розвитку всіх українських областей українсько-білоруського транскордонного регіону узгоджені з пріоритетними напрямками розвитку Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, однак дані питання часто не знаходять подальшого відображення у програмах та планах економічного і соціального розвитку на найближчі роки. Так, лише у Волинській області Управлінням міжнародного співробітництва та європейської інтеграції облдержадміністрації розроблено Регіональну програму розвитку транскордонного і міжнародного співробітництва на 2013-2015 роки.

Підсумовуючи особливості соціально-економічного стану та нормативно-правового забезпечення транскордонного співробітництва України і Білорусі на всіх рівнях, можна зробити висновок, що вигоди від транскордонного співробітництва не використовуються у повну міру. На сьогодні не розроблена не лише спільна стратегія регіонального розвитку чи транскордонного співробітництва між всіма областями транскордонного регіону, але, часто, і відсутні відповідні розділи, що регламентують співробітництво між Україною і Білорусією, у існуючих стратегічних документах. Українські регіони-сусіди у державних стратегічних і програмних документах Білорусі згадуються рідко і лише у контексті діяльності євро регіонів та наголошенні на важливості подолання наслідків аварії на ЧАЕС. Більший наголос робиться на співпраці з Російською Федерацією та Польщею.

Основними перешкодами для розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону є:

1. Недооцінювання ролі транскордонного співробітництва у регіональному розвитку та покращенні якості життя населення прикордоння.

2. Незадовільний стан прикордонної інфраструктури та пропускної здатності кордону.

3. Відсутність стратегічного бачення розвитку транскордонного співробітництва та досвіду спільного планування розвитку прикордонних регіонів і, відповідно, спільної стратегії розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону.

4. Недостатній рівень співфінансування транскордонних проектів з боку місцевих органів влади обох країн і, водночас, значне бажання контролювати всі дії суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва, що обумовлює мінімальний рівень участі громадських організацій та підприємств різної форми власності у співпраці.

5. Домінування економічної та екологічної сфери співпраці між країнами та прикордонними регіонами, тоді як є безліч можливостей для об'єднання своїх зусиль у соціальній, культурній та інших сферах життєдіяльності мешканців прикордоння.

6. Відсутність комплексного підходу до вирішення проблем прикордонних територій обох держав внаслідок низького рівня зацікавленості, ознайомленості та досвідченості агенцій регіонального розвитку, громадських організацій, підприємств та організацій, а також мешканців прикордоння з можливостями та перевагами співпраці з відповідними суб'єктами з іншого боку кордону.

З огляду на зatoryжну економічну та політичну кризи в Україні, військову агресію зі сторони Російської Федерації (РФ) на південному сході країни, а також особливу залежність країн СНД, у тому числі і Республіки Білорусь, від політики і дій країни-агресора – РФ, проблеми розвитку транскордонного співробітництва будуть залишатись невирішеними і в майбутньому. Насамперед, це пояснюється відсутністю бачення необхідності його розвитку в суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва, а також браком фінансових ресурсів для реалізації відповідних заходів. Виходячи з вищенаведеного аналізу та узагальнених перешкод, стратегічними напрямками розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону можуть стати:

- 1) Розробка спільної стратегії розвитку українсько-білоруського транскордонного регіону. У стратегії пріоритетними напрямками, окрім екологічної сфери, націленої на спільне використання і охорону транскордонних вод, попередження виникнення надзвичайних ситуацій і подолання наслідків аварії на ЧАЕС, слід обрати туристичну і культурну сфери. Даний транскордонний регіон має багату культурну спадщину, безліч озер і річок, які, при належному облаштуванні, стимулюватимуть туризм у регіоні.

- 2) Формування розуміння сутності транскордонного співробітництва та його ролі у розвитку транскордонних регіонів. Часто, органи влади не розуміють відмінності між міжнародним і транскордонним співробітництвом, не усвідомлюють потребу в ньому і не мають повного бачення можливостей і для співпраці і способів взаємодії (не лише підписання угод про співпрацю і залучення коштів міжнародної технічної допомоги, але і створення транскордонних кластерів, промислових парків, проведення фестивалів, розробка брендингу територій тощо).

- 3) Активізація подання двосторонніх проектів на залучення коштів міжнародної технічної допомоги у різних сферах. Наразі співпраця більш активна з партнерами з польської сторони. Шляхом розподілу співфінансування з місцевих бюджетів необхідно стимулювати реалізацію проектів, які націлені на досягнення стратегічних цілей стратегій розвитку прикордонних регіонів і, при наявності спільної стратегії, а також залучення якомога ширшого кола суб'єктів і учасників транскордонного співробітництва (агенцій регіонального розвитку,

громадських організацій, підприємств та організацій, тощо).

4) Облаштування кордону, прикордонної інфраструктури та під'їзних шляхів, що сприятиме покращенню взаємодії суб'єктів та учасників транскордонного регіону, розвитку туристичної сфери.

Перспективи розвитку прикордонних територій українсько-білоруського транскордонного регіону визначаються можливостями використання їх геополітичного положення в напрямку активізації роботи в рамках створених єврорегіонів «Буг» і «Дніпро», а також активної участі у спільних проєктах. Першочерговим кроком для цього повинна стати розробка спільної двохсторонньої стратегії транскордонного співробітництва.

Список використаних джерел

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року // Офіційний вісник України від від 09.09.2014, № 70, стор. 23, стаття 1966, код акту 73740/2014.

2. Договірно-правова база двосторонніх україно-білоруських відносин [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Посольства України у Республіці Білорусь. – Доступний з: <http://www.belarus.mfa.gov.ua/belarus/ua/1243.htm>

3. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2020 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.gov.by/ru/macroeconomy/nacionalnaya-strategiya>.

4. Перелік діючих пунктів пропуску та пунктів контролю через державний кордон на кордоні з Республікою Білорусь [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної прикордонної служби України. – Режим доступу: http://dpsu.gov.ua/ua/activities/skipping/skipping_18.htm

5. Підтримка регіонального та місцевого розвитку регіонів Республіки Білорусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regdev.by/ru/node/105>

6. Прямые иностранные инвестиции [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного Банку Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://www.nbrb.by/statistics/ForeignDirectInvestments/>.

7. Стратегия трансграничного сотрудничества Люблинского воеводства, Львовской, Волынской и Брестской областей на 2014-2020 года [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.brest-region.gov.by/attachments/article/2262/2262.doc>.

References

1. Supreme Council of Ukraine (2014). *Derzhavna stratehiya rehional'noho rozvytku na period do 2020 roku [National strategy of regional development until 2020]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 09.09.2014, № 70, p. 23, Article 1966, Act code 73740/2014 [in Ukrainian].*

2. *The official website of the Embassy of Ukraine in Belarus (2015). Dohovirno-pravova baza dvostoronnikh ukrayino-bilorus'kykh vidnosyn [The legal basis of the bilateral Ukraine-Belarus relations]. Retrieved from: <http://www.belarus.mfa.gov.ua/belarus/ua/1243.htm> [in Ukrainian].*

3. *The official website of Ministry of Economy of Belarus Republic (2015). Natsyonal'naya stratehiya ustoychyvoho sotsial'no-ekonomycheskoho razvytyya Respublyky Balarus' na peryod do 2030 h. [National strategy of sustainable development of Belarus Republik until 2030]. Retrieved from: <http://www.economy.gov.by/ru/macroeconomy/nacionalnaya-strategiya>. [in Belarusian].*

4. *The official website of the State Border Guard of Ukraine (2015). Perelik diyuchykh punktiv propusku ta punktiv kontrolyu cherez derzhavnyy kordon na kordoni z Respublikoyu Bilorus' [The list of existing border crossing points and checkpoints across the state border at the border with Belarus Republic]. Retrieved from: http://dpsu.gov.ua/ua/activities/skipping/skipping_18.htm [in Ukrainian].*

5. *The official website of the project EuropeAid/133399/C/SER/BY (2015). Pidtrymka rehional'noho ta mistsevoho rozvytku rehioniv Respublyky Bilorus' [Support of the regional and local development of the regions of Belarus Republic]. Retrieved from: <http://regdev.by/ru/node/105> [in Russian].*

6. *The official website of the National Bank of Belarus Republic (2015) Pryamyje inostrannye investicii [Direct foreign investments]. Retrieved from: <http://www.nbrb.by/statistics/ForeignDirectInvestments/>. [in Russian].*

7. *The official website of the Brest regional executive committee (2013). Strategiya transgranichnogo sotrudnichestva Lyublińskiego vovodstva, Lvovskoj, Volynskoj i Brestskoj oblastej na 2014-2020 goda [Cross-border cooperation strategy of Lublin region, Lviv, Volyn and Brest regions for 2014-2020 year]. Retrieved from: <http://www.brest-region.gov.by/attachments/article/2262/2262.doc> [in Russian].*

УДК 339.9:332.1(477)(498)

В. М. Черторижський

молодший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долішнього НАН України», м. Львів

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКОГО
ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ**

У статті аналізується сучасний стан українсько-румунських відносин у контексті розвитку українсько-румунського транскордонного регіону. Висвітлено інституційно-правову основу розвитку українсько-румунського транскордонного співробітництва. Зокрема, акцентовано увагу на основні проблеми інституційного та організаційного характеру. Визначено перспективні напрями взаємодії у транскордонному українсько-румунському регіоні та запропоновано шляхи вирішення проблем його розвитку.